Лекція 3. ЦІЛІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРАДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

3.1 Формування «дерева цілей» державного управління та його забезпечення

Цілісна система державного управління органічно поєднує у своєму складі: суб'єкт управління (керуючу систему); об'єкт управління (керовану систему); всю сукупність різноманітних зв`язків, які при цьому здійснюються (систему управлінських відносин щодо їх взаємодії). Такий підхід є найбільш розповсюдженим до першого уявлення про систему державного управління, але він не надає змогу розкрити всю складність та масштабність цього поняття, адже суб'єкт і об`єкт управління також є великими системами, кожна з яких має свої характеристики, розподіляється на підсистеми та елементи. Державне управління – це система, що побудована для вирішення багатоцільових завдань, що відображає різні непорівнянні аспекти та характеристики об'єкту, які складно побачити з позиції одного спостерігача (суб'єкта управління).

Суб'єкт управління може бути представлений органом влади, установою, підрозділом апарату управління чи посадовою особою, які виробляють і ухвалюють державно-управлінські рішення щодо здійснення керуючого впливу на підпорядковані об'єкти управління, або регулювання певних процесів відносин у різних сферах суспільної життєдіяльності.

Згідно з Конституцією України, єдиним джерелом влади у демократичному суспільстві виступає народ, який делегує свої повноваження колективним суб'єктам управління – органам влади. Усвідомлюючи соціальну відповідальність, вони мають право в межах своєї компетенції формувати державну політику, приймати рішення та здійснювати цілеспрямовуючий вплив на об'єкти влади. Але при цьому слід враховувати мінливе домінування активної ролі суб'єктів і об'єктів державного управління.

Об'єкти управління – це суспільство в цілому, адміністративно-територіальні утворення, процеси, відносини у різних галузях, сферах діяльності, організації, колективи, окрема людина, на які спрямована направляюча, організуюча та контролююча діяльність відповідних суб'єктів управління.

Кожній із складових частин всієї сукупності об'єктів державного управління притаманні такі ж властивості, як і будь-якій із самоорганізованих систем. Тобто, кожна установа, підприємство чи адміністративно-територіальна одиниця також є системами, які мають свої органи управління, формують стратегію і тактику діяльності, пристосовуються до умов природного та соціального життя, виконують властиві їм функції, реалізують цілі діяльності. Із розвитком цих особливостей зменшується потреба у регулюючому впливі держави.

Також, слід звернути увагу, що поняття «*об'єкт управління*» розповсюджується й на ті процеси, що регулюються суб'єктами державного управління, а також соціальні спільноти, які формуються за різними ознаками (належністю до певних верств населення і національних меншин, місцем мешкання, політичними поглядами, інтересами та ін.).

Виходячи з того, що держава є спеціальним інститутом для здійснення управління великою соціально-економічною територіальною системою, доречно звернутися до термінів, які пов'язані з механізмами управління. У словнику-довіднику за редакцією В.М. Князєва та В.Д. Бакуменка «*механізми державного управління*» визначаються як «практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей» [5, с. 116]. Виходячи з запропонованого підходу до визначення механізму управління як сукупності різноманітних засобів та важелів здійснення державної влади, «практичні заходи» мають бути віднесені не до механізмів, а до їх реалізації, застосування.

Наприклад, якщо розглядати державне управління з точки зору процесуального підходу, то його послідовність може бути представлена таким чином:

• при розробці державної політики ставляться стратегічні цілі розвитку держави та через принципи обмежуються шляхи їх досягнення;

• виходячи з державної політики, приймаються рішення, які втілюються у тому числі у відповідних механізмах управління;

• механізми державного управління та інші доведені до стадії впровадження рішення реалізують необхідний вплив держави на об'єкти державного управління;

• об'єкти державного управління під цим впливом здійснюють конкретні дії;

• дії дають той результат, який сприяє просуванню до цілей державної політики. Ця послідовність повністю відповідає представленій схемі і доводить, що використовувані у державному управлінні конкретні механізми є лише одним з засобів здійснення цілеспрямованого управлінського впливу з боку держави.

Цілі становлять собою продукт діяльності політичної системи, певним чином являючись суб'єктивним відбитком об'єктивного.

Об'єктивно цілі державного управління народжуються і мають народжуватись «знизу» – іти від потреб та інтересів людей, об'єднаних у державу. Зміст і цілі держави полягають у тому, щоб сприяти матеріальному й духовному розвиткові свого народу. Внутрішній стан суспільства і проблеми, що його турбують, є справжнім та актуальним джерелом формування цілей державного управління.

Необхідне вивчення об'єктивних умов, які створюються навколо суспільства і всередині нього, реальне визначення можливостей і сили суб'єктивного фактора, конкретне знання потреб та інтересів окремих об'єктів, на які спрямовуються керуючі впливи, достовірна оцінка потенціалу державного управління та

здійснення інших дій, які здатні привести в сукупності й у підсумку до об'єктивної практичної цілеспрямованості державного управління. Цілепокладання в державному управлінні має рано чи пізно стати об'єктивним.

Сутність управління вимагає налагодженого цілепокладання, а в ньому логічного просування від більш абстрактного загального передбачення до конкретного прогнозування, від нього – до програмування з використанням сучасної математичної та іншої методології і методики, а далі й до планування – вибору належним чином дій та їх неухильного втілення в життя.

Велике соціологічне значення має ієрархія цілей державного управління. Головним для суспільства і тим самим для державного управління є створення, підтримання та поліпшення умов для вільної, спокійної, творчої життєдіяльності людей, налагодження раціональних взаємовідносин між особистістю, суспільством і державою. Звідси й ієрархія цілей державного управління, побудована за принципом пріоритету потреб та інтересів розвитку суспільства.

За джерелом виникнення й змістом, складною та логічною послідовністю *основні види цілей державного управління утворюють таку структуру*:

• *суспільно-політичні,* що охоплюють комплексний, цілісний, збалансований і якісний розвиток суспільства;

• *соціальні,* які відображають вплив суспільно-політичних цілей на соціальну структуру суспільства, взаємовідносини її елементів, стан і рівень соціального життя людей;

• *економічні,* які характеризують і утверджують економічні відносини, що забезпечують матеріальну основу реалізації суспільно-політичних та інших цілей;

• *духовні,* пов'язані в одному аспекті зі сприйняттям духовних (культурних) цінностей, якими керується суспільство, а в другому – з підключенням духовного потенціалу суспільства в реалізацію суспільно-політичних і соціальних цілей.

Вони певним чином уточнюються конкретизованими цілями, які є нижчим рівнем цілей порівняно з основними, а саме:

• *діяльнісно-праксеологічними,* що передбачають розподіл і регулювання діяльності за конкретними структурами механізму держави та державного апарату;

• *організаційними,* які спрямовані на вирішення організаційних проблем у суб'єктах і об'єктах державного управління – побудову відповідних функціональних і організаційних структур;

• *виробничими,* що полягають у створенні й підтриманні активності тих керованих об'єктів, які відповідають за досягнення названих вище цілей і сприяють їх реалізації;

• *інформаційними,* що забезпечують процеси цілевизначення, цілепокладання, цілереалізації та оцінювання ціледосягнення необхідною, достовірною, достатньою та адекватною інформацією;

• *роз'яснюючими,* що вимагають відпрацювання знань, мотивів і стимулів, які сприяють практичному досягненню комплексу цілей державного управління.

Цілі державного управління також поділяють на: *стратегічні,* пов'язані з якістю суспільства, його збереженням і перетворенням; *тактичні; оперативні.*

У процесі цілевиявлення важливе значення має побудова «*дерева*» цілей державного управління на основі визначення стратегічної цілі й розбивки її на цілі нижчого порядку.

Цілі державного управління, представлені у певному «дереві», мають відповідати таким вимогам:

• бути об'єктивно зумовленими й обґрунтованими, виходити з об'єктивних закономірностей і тенденцій суспільного розвитку й діяльності людей;

• бути соціально мотивованими, тобто йти від потреб, запитів та інтересів людей, відповідати їм і викликати цим самим розуміння, підтримку цілей, прагнення втілити їх у життя;

• бути науково обґрунтованими, тобто підкріпленими відповідними науковими дослідженнями прогнозів економічного, соціального та духовного розвитку суспільства;

• бути системно організованими, включати в певній послідовності цілі стратегічні, тактичні й оперативні, загальні та часткові, головні й забезпечуючі, кінцеві й проміжні, віддалені, близькі й безпосередні тощо;

• бути забезпеченими у ресурсному відношенні як з інтелектуального, так і з матеріального боку, базуватись на реальному, а не на уявному потенціалі [4].

Обґрунтованість і дієвість цілей державного управління визначаються їх залежністю від певних ресурсів і забезпеченості ними. Особливе значення тут мають, як і у всьому, природні й людські ресурси, але таких ресурсів мало і збільшення їх не передбачається. Тому увагу слід звернути на ті, які не потребують великих витрат, відтворюються, розвиваються й перебувають у нашому розпорядженні. Перш за все, – це ресурси права, причому права в широкому розумінні.

Будь-які цілі, які ставляться в державному управлінні, мають оцінюватися під кутом зору їх відповідності правовим вимогам (справедливості, правди, гуманізму), закріплюватися законодавчо і проводитись у життя силою законів і державних механізмів їх реалізації.

Винятково багатим за потенціалом ресурсом, як для формування, так і здійснення цілевизначення в державному управлінні, є *демократія* – певна система самоорганізації життя людей на основі їх прав і свобод. Цілі державного управління з мінімальними затратами і максимальними результатами можуть досягатись тоді, коли потенціал демократії включений у їх реалізацію, коли люди знають цілі державного

управління і поділяють їх, беруть участь у їх реалізації, відчувають співвідношення результатів реалізації цілей зі своїми потребами та інтересами.

На особливу увагу заслуговує співвідношення цілей і засобів їх досягнення. Про адекватність других першим часто забувають, у результаті чого цілі, за задумом благородні й потрібні, реалізують такими засобами, що зрештою вони втрачають будь-який життєвий сенс. Раціональне й ефективне державне управління вимагає поєднання цілей, засобів і методів їх реалізації, оскільки лише воно створює кругообіг у системі державного управління, породжує до нього довіру суспільства, людей і стимулює управлінські процеси.

3.2 Поняття й види функцій державного управління

У науці управління є загальновизнаною думка, що зміст державного управління найбільш виразно проявляється в його функціях. «*Функція*» як поняття має кілька тлумачень і в найбільш загальному розумінні означає обов'язок виконання певної роботи, прояв діяльності, призначення, виконання тощо.

Функції управління – основа для формування структури системи, що управляє, і взаємодії її компонентів. Ось чому функції управління прийнято вважати однією із засадничих, фундаментальних категорій науки державного управління.

В управлінській термінології функція виражає спеціалізований вид управлінської діяльності, який пов'язаний з певною метою – запланованим результатом. Оскільки мета є ідеальним прогнозуванням результату управлінської праці, то саме визначення завдання і є першим кроком у досягненні мети. Виходячи з того, що мета діяльності будь-якої соціальної системи детермінована об'єктивними потребами зовнішнього середовища, можна стверджувати, що цілі діяльності суб'єкта управління детерміновані об'єктивними потребами відповідної соціальної системи управління, в тому числі життєво важливими потребами адекватного об'єкта управління. Тому забезпечення цих потреб є метою управлінської діяльності, тобто забезпечення оптимального існування і розвитку об'єкта й системи управління в цілому –досягнення максимально корисного ефекту при найменших зусиллях і затратах. Саму ж фактичну діяльність суб'єкта управління щодо забезпечення життєво необхідних потреб об'єкта управління правомірно розглядати як об'єктивно необхідну єдність функцій управління. Потреби об'єкта управління, будучи різноманітними і багаточисленними, зумовлюють цілі управлінської діяльності, що охоплюють окремі блоки завдань. Водночас, найбільш загальним групам потреб і блокам завдань притаманна відносна самостійність і однорідність.

Тому можна вважати, що у найбільш узагальненій формі функції управління є частинами управлінської діяльності, спрямованими на забезпечення саме цих груп потреб, а тому мають відносну самостійність та однорідність.

Управлінські функції органів державної влади – це юридично виражені управляючі впливи окремих органів державної влади, які вони мають право і зобов'язані здійснювати щодо певних об'єктів управління або компонентів певних структур. Обсяг управлінської функції зумовлений місцем державного органу в структурі управляючої системи й окреслює його межі в управлінні суспільними процесами [4].

Функції державного управління й управлінські функції органів державної влади у зв'язку зі специфікою їх параметрів поділяються на види.

Так, *за критерієм змісту, характером і обсягом впливу* функції державного управління поділяють на загальні й спеціальні.

Загальними є функції управління, які відображають сутнісні моменти державного управління, його об'єктивно необхідні взаємозв'язки і мають місце практично в будь-якій управлінській взаємодії органів державної влади з об'єктами управління. За характером і послідовністю дій до загальних функцій управління доцільно віднести такі: аналіз, прогнозування, планування, організація, регулювання, робота з персоналом, облік, контроль.

Спеціальні функції управління відображають особливий зміст окремих впливів, зумовлений різноманітністю багатьох взаємодіючих в управлінні компонентів. Вони реалізуються, як правило, в окремих сферах, галузях або на ділянках державного управління і визначаються в основному запитами об'єктів управління (економічними, духовними тощо).

Залежно від спрямованості й місця впливу можна виділити внутрішні й зовнішні функції управління.

Внутрішні функції державного управління уособлюють управління всередині державної управлінської системи й зумовлені багаторівневою і різнокомпонентною побудовою держави як суб'єкта управління.

Зовнішні функції державного управління характеризують безпосередньо процес впливу органів державної влади на об'єкти управління. Система зовнішніх функцій управління визначається, з одного боку, вертикальною й горизонтальною побудовою організаційної структури механізму держави та державного апарату, а з іншого – цілями, особливостями змісту діяльності різних об'єктів управління.

Набір функцій державного управління залежить від стану, структури і рівня самокерованості управлінських суспільних процесів.

Функції управління: а) обумовлені цілями (завданнями) управління; б) носять об'єктивний характер; в) є складовими частинами змісту управлінської діяльності; г) є відносно самостійними та однорідними; д) безпосередньо виражають владно-організуючу сутність виконавчої влади; е) реалізуються в процесі управлінських відносин (взаємодія суб'єкта та об'єкта управління); є) спрямовані на забезпечення життєво необхідних потреб об'єкта управління.

Функції управління розрізняються між собою за специфічними особливостями, виходячи з цілей та завдань виконавчої влади. Тому, на думку *В. Малиновського*, цільова спрямованість функцій та характер виконуваних завдань управління є об'єктивною і методологічно обгрунтованою класифікаційною ознакою систематизації управлінських функцій. На основі даного класифікаційного підходу всю різноманітність управлінських функцій можна розподілити в межах єдиної системи на три найбільш загальні види: а) *основні*; б) *загальні*; в) *допоміжні*.

У свою чергу, зазначені види складаються з таких категорій:

основні функції – *політико-адміністративні, економічні, соціальні, гуманітарні;*

загальні функції – *стратегічне планування, прийняття управлінських рішень, організація діяльності, мотивація, контроль;*

допоміжні функції – *управління людськими ресурсами, бюджетно-фінансова функція, юридично-судова функція, діловодство і документування, зв'язки з громадськістю*[11].

О.С. Конотопцев виділяє 4 групи функцій:

1. Функції державного суверенітету (оборона, міжнародне представництво, охорона порядку, контроль, регламентація).

2. Економічні функції (забезпечення функціонування фінансової системи та загальне регулювання економіки).

3. Соціальні функції (соціальний захист та охорона здоров'я).

4. Гуманітарні функції (освіта, культурний розвиток та забезпечення умов наукової діяльності) [9].

Автори навчального посібника «Теорія та історія державного управління» (*Г. С. Одінцова, В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова* та ін.) вважають за доцільне виокремити наступні види функцій.

І. Головні функції державного управління

Політико-адміністративні:

• забезпечення державного суверенітету;
• здійснення внутрішньої та зовнішньої політики в межах Конституції і законів України;
• забезпечення прав і свобод людини та громадянина;
• здійснення заходів із забезпечення обороноздатності та національної безпеки;
• забезпечення та координація роботи органів влади;
• регулювання демографічних та міграційних процесів;
• створення та діяльність політичних партій;
• перегляд територіального устрою країни;
• формування громадсько-правової відповідальності.

Економічні:

• гарантія економічної безпеки та самостійності;
• координація економічної політики;
• реалізація фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики;
• забезпечення рівних умов розвитку для всіх форм власності;
• розробка та здійснення державних програм соціально-економічного. науково-технічного розвитку;
• організація та забезпечення зовнішньоекономічної діяльності;
• забезпечення виконання бюджету (країни, регіону);
• формування грошової політики та регулювання обігу;
• забезпечення якості товарів та послуг, застосування національних та міжнародних стандартів.

Соціальні:

• розробка та здійснення державних програм розвитку соціальної сфери;
• формування та реалізація заходів щодо забезпечення охорони здоров'я та гігієни населення:
• регулювання трудових відносин між найманими робітниками та роботодавцями.
• формування системи соціального захисту та пенсійного забезпечення;
• забезпечення раціонального використання природних ресурсів;
• регулювання відносин в сім`ї, охорона дитинства, материнства, батьківства;
• забезпечення прав корінних народів та соціальних меншин.

Культурно-освітні:

• забезпечення розвитку фундаментальних наук;
• розробка та впровадження державних програм загальної, технічної, гуманітарної освіти;
• здійснення заходів щодо забезпечення спортивного виховання дітей та підлітків;
• поширення інформації неполітичної спрямованості;
• створення умов для розвитку мистецтва та культури;
• забезпечення можливостей щодо організації відпочинку та проведення спортивних змагань;
• формування системи підготовки та перепідготовки кадрів, підвищення кваліфікації.

ІІ. Допоміжні функції державного управління

Управління персоналом:

• формування служби управління кадрами;
• застосування сучасних методів кадрового менеджменту;
• формування ефективної системи добору та підготовки кадрів;

• оновлення управлінської еліти;
• запобігання рецидивам непрофесіоналізму та некомпетентності при формуванні кадрового потенціалу;
• посилення соціальної та політичної захищеності службовців;
• утвердження нової культури державної служби;
• розробка та впровадження сучасних методів визначення потреби в кадрах;
• запровадження механізмів розвитку персоналу, що забезпечують якісно новий рівень кадрового потенціалу.

Організація служб та процедур:
• визначення ефективної побудови організаційної структури державного органу;
• урахування рівня керованості та факторів ресурсного забезпечення при створенні підрозділів та розмежуванні їх повноважень;
• розробка оптимальних схем делегування повноважень за рівнями ієрархії;
• розмежування збалансованих повноважень і відповідальності органів влади щодо забезпечення державних та громадських послуг;
• розробка і впровадження сучасних організаційних регламентів та управлінських процедур.

Технічне забезпечення управління:
• визначення потреб щодо технічного забезпечення управління;
• формування сучасної технічної бази здійснення управлінського впливу;
• збереження, обслуговування та ремонт управлінської техніки;
• своєчасне оновлення технічних засобів;
• застосування сучасних технологій управління;
• розробка нових технологій.

Формування бюджету:
• формування пропозицій щодо доходної та витратної частин бюджету;
• підготовка бюджетних рішень;
• розробка процедур підвищення якості бюджетного процесу;
• регулювання бюджетного процесу.

Юридичне забезпечення:
• прийняття легітимних законодавчих актів;
• забезпечення якості правового регулювання;
• запобігання порушенням вимог законності в роботі органів влади;
• недопущення проявів бюрократизму та корупції в діяльності владних структур;
• правове регулювання відносин між гілками влади;
• здійснення діяльності, пов`язаної із судовими позовами.

Діловодство:
• фіксація управлінських дій, створення документів за встановленими правилами на паперових або магнітних носіях;
• зберігання документації, що стосується основних напрямів і процедур роботи органів державного управління та прийняття рішень;
• регламентування порядку роботи з документами від моменту їх створення (надходження) до відправлення (передачі в архів);
• впровадження комп`ютерних технологій опрацювання документальної інформації відповідно до вимог державних стандартів та відповідних інструкцій;
• дотримання термінів діловодства та зберігання документів;
• організаційно-методичне забезпечення роботи з документами у структурних підрозділах.

Контроль та аудит:
• визначення об'єкта та предмета контролю;
• складання правил та регламентів проведення контролю;
• одержання та співставлення інформації з різних джерел;
• прийняття рішень за підсумками контролю;
• доведення рішень до адресата, а в разі необхідності – до громадських та правоохоронних органів;
• надання допомоги підконтрольним структурам у наведенні порядку;
• сприяння недопущенню помилок у подальшій роботі;
• запровадження аудиту при встановленні реального становища з проблемних питань.

Інформаційне забезпечення та зв'язки з громадськістю:
• формування вертикальної та горизонтальної мережі прийняття та поширення інформації;
• забезпечення релевантності інформації при прийнятті рішень;
• спрощення адміністративних процедур одержання інформації щодо діяльності органу управління;
• забезпечення прозорості у діяльності органу влади;
• створення каналів постійного обміну інформацією з громадськими організаціями та громадянами.

3.3 Функціональна структура державного управління

Функції державного управління в сукупності і взаємодії одна з одною утворюють складну, багаторівневу функціональну структуру державного управління.

Функціональна структура державного управління є сукупністю функцій державного управління й управлінських функцій органів державної влади у їх взаємодії. Ця структура забезпечує управлінський взаємозв'язок держави як суб'єкта управління із суспільною системою та внутрішню динамічність її як системи, що управляє.

Базовою конструкцією функціональної структури державного управління виступають функції державного управління, навколо яких і для яких формуються управлінські функції самих органів державної влади. У результаті кожна функція державного управління здійснюється через певний комплекс управлінських функцій цих органів, розподілений по «вертикалі» та «горизонталі» [4].

На характер і конфігурацію функціональної структури державного управління впливають багато чинників, а саме:

• сукупність цілей, завдань, функцій та повноважень держави, в тому числі соціальна спрямованість держави;
• стан розвитку громадянського суспільства;
• форма державного устрою;
• форма правління;
• розвиток місцевого самоврядування;
• рівень самоуправління об'єктів управління;
• рівень централізації й децентралізації.

Тому є реальні складнощі в тому, щоб у функціональній структурі державного управління підтримувати результативність і ефективність, з одного боку, гнучкість і адаптивність до цілей, що змінюються, – з іншого.

Результати дослідження основних функцій державного управління (політико-адміністративних, економічних, соціальних, гуманітарних) дають підстави *В. Малиновському* зробити наступні висновки:

1) основні функції становлять засадничу парадигму діяльності апарату державного управління, адже саме для їх виконання політичною владою й були створені органи виконавчої влади;

2) основні функції є різноманітними, але їх спільною ознакою є забезпечення колективних потреб усього суспільства;

3) з розвитком і вдосконаленням держави як політичної організації суспільства, політичним, економічним і соціальним реформуванням зазнають відповідної трансформації й функції державного управління, що належать до основних;

4) сучасні політичні та соціально-економічні зміни зумовлюють реалізацію цих функцій у принципово нових формах і за допомогою інших, ніж раніше, методів;

5) з метою реалізації основних функцій апаратом державного управління запроваджуються інші (загальні, допоміжні) види функцій [12].

Дослідження стану реалізації основних функцій державного управління органами виконавчої влади на сучасному етапі державотворення дають змогу наголосити на такому:

По-перше, поліпшення ситуації в країні неможливе без зміцнення законності та правопорядку, утвердження принципів верховенства права, справедливості та гуманізму, пріоритету прав і свобод людини, розбудови правової держави і становлення громадянського суспільства. Досягнення вищезазначених цілей здійснюється шляхом реалізації політико-адміністративних функцій.

По-друге, розвиток і стабільність економіки можливі лише за умови посилення дієздатності держави та її спроможності забезпечити всіма доступними засобами сприятливі та рівноправні умови для всіх суб'єктів господарської діяльності.

По-третє, соціальні функції покликані істотно посилити вплив держави на розвиток соціальної сфери. Адже нехтування нею може не лише дискредитувати ринкові перетворення, а й становитиме потенційну загрозу національній безпеці.

По-четверте, гуманітарні функції, метою яких є підвищення духовно-інтелектуального потенціалу суспільства, спрямовуються на забезпечення високотехнологічної конкурентоспроможності держави, збереження і примноження культурного і освітнього надбання українського народу.

Отже, виходячи з того, що основні функції є метою діяльності органів виконавчої влади, за рівнем їх реалізації можна судити про ефективність апарату державного управління, а відповідно – про дієспроможність державного механізму в цілому. Саме рівень їх здійснення визначає міцність державного організму, демократичність суспільства, а отже, потенційні можливості та силу держави. Через це перед Україною як молодою демократією стоїть непросте завдання оптимізації основних функцій та приведення системи органів виконавчої влади, які їх реалізують, у відповідність із реаліями сучасного суспільного розвитку, національними інтересами та демократичними парадигмами сучасності. Без цього становлення України як демократичної, соціальної, правової держави та її інтеграція до європейського співтовариства будуть украй ускладненими.

Оптимізація основних функцій державного управління дозволить забезпечити основні права і свободи людини, досягти реального економічного зростання, соціальної стабільності, дієвості соціального захисту населення, динамічного підвищення якості життя та добробуту населення шляхом гарантованого широкого доступу до освіти, культури, медичного обслуговування, інших базових послуг, які сприяють формуванню гармонійних відносин у суспільстві.

Список використаної і рекомендованої літератури

Атаманчук Г.В. Теория государственного управления : Курс лекций. – 2-е изд. доп. – М. : Омега-Л, 2004. – 584 с.

Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень : проблеми теорії, методології, практики : Монографія. / В.Д. Бакуменко; Редкол. : В.М. Князєв, П.І. Надолішній, М.І. Мельник та ін. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.

Дерець В. Зміст управлінських відносин у системі органів виконавчої влади України // Юридична Україна. – 2005. – № 11. – С. 19-22.

Державне управління / За ред. А.Ф. Мельник. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

Державне управління : Слов.-довід. / Уклад. : В.Д. Бакуменко (кер. творч. кол.), Д.О. Безносенко, І.М. Варзар, В.М. Князєв, С.О. Кравченко, Л.Г. Штика; За заг. ред. В.М. Князєва, В.Д. Бакуменка. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 228 с.

Державне управління : теорія і практика / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.

Державне управління : філософські, світоглядні та методологічні проблеми : Монографія. / Кол. авт.; За ред. д-ра філос. наук, проф. В.М. Князєва. – К. : Вид-во НАДУ; Міленіум, 2003. – 320 с.

Дзвінчук Д.І. Менеджмент організацій : Конспект лекцій / Д.І. Дзвінчук, В.І. Малімон, В.П. Петренко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 272 с.

Конотопцев О.С. Територіальна організація влади в Україні : Навч. посіб. для слухачів короткотермінових тематичних семінарів. – Х. : Вид-во ХарРІ УАДУ Магістр, 2003. – 36 с.

Малиновський В.Я. Побудова організаційних структур державного управління сучасної демократичної держави // Вісник УАДУ. – 2000. – № 4. – С. 280-288.

Малиновський В.Я. Державне управління : Навчальний посібник. – Луцьк : Вежа, 2000. – 558 с.

Малиновський В.Я. Оптимізація функцій органів виконавчої влади України : теоретико-методологічні засади. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02. – політичні інститути та процеси. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці, 2002.

Мартиненко В.М. Державне управління : шлях до нової парадигми (теорія та методологія) : Монографія. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ Магістр, 2003. – 220 с.

Нижник Н. Проблеми змісту державно-управлінських відносин та фактори його соціальної обумовленості в Україні // Вісник НАДУ. – 1996. – № 2. – С. 102-113.

Нижник Н., Машков О., Мосов С. Контроль у сфері державного управління // Вісник УАДУ. – 1998. – № 2. – С. 23-31.

Одінцова Г.С. Теорія та історія державного управління : Навч. посіб. / Г.С. Одінцова, В.Б. Дзюндзюк, Н.М. Мельтюхова та ін. – К. : Видавничий дім Професіонал, 2008. – 288 с.

Сурмін Ю. Енциклопедія державного управління України як національний стандарт знання галузі державного управління // Вісник НАДУ. – 2007. – № 3. – С. 5-13.